

Montferland Energieneutraal Uitvoeringsagenda 2018-2022

November 2018

Duurzame Energie Agenda Montferland

De gemeente Montferland wil in 2030 energieneutraal zijn. Dat betekent dat alle energie die we dan nog verbruiken voor apparaten, verlichting en verwarming van inwoners, instellingen en bedrijven in Montferland duurzaam opwekken. Duurzaam in de betekenis van dat er geen fossiele brandstoffen worden gebruikt en het milieu niet extra wordt belast. Maar waarom duurzaam opwekken als we de energie helemaal niet nodig hebben? We kunnen immers heel veel energie besparen door zuiniger apparatuur en bewuster gebruik. In totaal hebben we het dan over ongeveer de helft van ons huidige energieverbruik. En die andere helft wekken we dus zelf en duurzaam op binnen de gemeentegrenzen. Hoe we dat de komende vier jaar gaan doen staat in deze uitvoeringsagenda van Montferland beschreven. Deze ambitieuze uitvoeringsagenda is voor en door de Montferlandse gemeenschap opgesteld, omdat veel agendapunten ook door de lokale bevolking en het bedrijfsleven opgepakt moeten worden.

Van aaibaar tot impactproject

2030 is dichterbij dan u denkt. Daarom moeten we nu aan de slag voor een energieneutrale toekomst voor onszelf, onze kinderen en kleinkinderen. Zodat we op een prettige manier hier kunnen blijven wonen en leven. Iedereen kan hieraan bijdragen. De gemeente zelf uiteraard, de buurgemeenten, bedrijven, verenigingen én de mensen zelf. Alleen door gezamenlijk de schouders onder deze zeer ambitieuze opgave te zetten kunnen we dit doel halen. Onderstaande uitvoeringsagenda benoemt dan ook nadrukkelijk de (wenselijke) partijen die deze schouders ook leveren. De uitvoeringsagenda is een eerste stap in de juiste richting: 38 projecten die we de komende vier jaar opstarten om iedereen in beweging te krijgen om met de ambitieuze energiedoelstellingen aan de slag te gaan. De 38 projecten zijn onderverdeeld in vijf categorieën:

- Gemeentelijke organisatie,
- Woningvoorraad,
- Bedrijven,
- Sportaccommodaties & dorpshuizen
- Duurzame energie.

Het betreft een mix van concrete, aaibare dichtbij huis projecten die bij wijze van spreken vandaag opgestart kunnen worden en die op veel draagvlak kunnen rekenen, en de grote impactprojecten die eerst het nodige onderzoek vergen en ervoor gaan zorgen dat we de komende jaren meters gaan maken. Het is essentieel om beide soorten projecten uit te voeren.

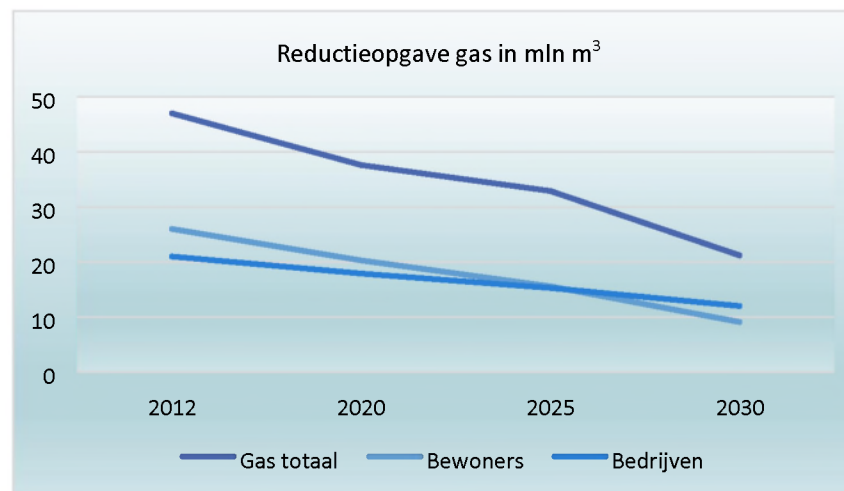
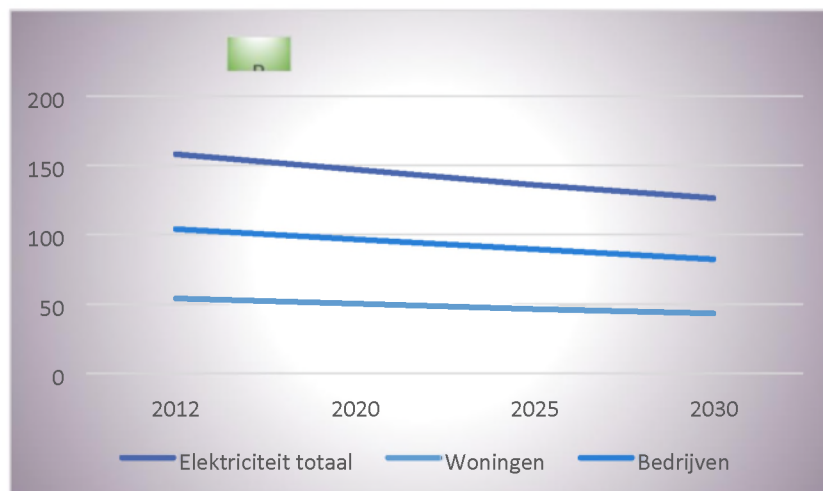
Een Energie Agenda van iedereen

Deze uitvoeringsagenda is mede tot stand gekomen met hulp van de inbreng van inwoners, ondernemers, gemeentelijk medewerkers en andere betrokkenen. Tijdens twee bijeenkomsten zijn ideeën, wensen en ervaringen geïnventariseerd en samen met de gemeentelijke en regionale notities (Montferland op weg naar energieneutraal 2030 en de regionale uitvoeringsagenda Achterhoek 2016) meegenomen in de uiteindelijke rapportage.

De ambitieuze energiereductieopgave

In onderstaande tabel en grafieken zijn de elektriciteits- en gasreductieopgaven voor de komende jaren weergegeven. Deze zijn afgeleid van de gegevens uit de regionale uitvoeringsagenda Achterhoek 2016 en van daaruit geëxtrapoleerd naar 2025. Hoewel de daling van het energiegebruik behoorlijk lineair is weergegeven is de verwachting (en de hoop) dat de technologische ontwikkelingen de komende jaren steeds sneller zullen gaan waardoor de energiereductie de komende jaren waarschijnlijk in een stroomversnelling zal geraken.

	2012	2020	2025	2030
Elektriciteit – totaal (GWh)	158	-7% 146,9	-14% 135,9	-20% 126,4
Woningen	54	-7% 50,2	-14% 46,4	-20% 43,2
Bedrijven	104	-7% 96,7	-14% 89,4	-21% 82,2
Gas – totaal (mln m ³)	47	-20% 37,6	-30% 32,9	-55% 21,2
Woningen	26	-22% 20,3	-40% 15,6	-65% 9,1
Bedrijven	21	-15% 17,9	-27% 15,3	-43% 12,0

De investeringsopgave

Voor Montferland (gemeente, bedrijven, burgers en organisaties) betekent dit een investeringsopgave van €750 miljoen tot 2030, dit is omgerekend om en nabij 50 miljoen euro per jaar. Dat is erg veel, maar ter vergelijking is het interessant om te weten dat alleen al alle huishoudens in Montferland (ongeveer 16.000) jaarlijks rond de 28 miljoen euro uitgeven aan energie (elektriciteit en gas, uitgaande van landelijke gemiddelde energie-uitgaven van €1800 per huishouden per jaar – bron: vergelijk-energie.nl). De kosten die het Montferlandse bedrijfsleven jaarlijks kwijt is aan energie worden geschat rond de €3 à €5 miljoen. In een energieneutrale gemeente worden deze kosten dan ook jaarlijks uitgespaard!

Dat er budget nodig is om de energietransitie aan te jagen en stappen te kunnen zetten met stakeholders en inwoners moge duidelijk zijn. Sinds 2016 heeft de gemeente drie miljoen euro beschikbaar gesteld voor de duurzaamheidslening voor particuliere woningbezitters. Daarnaast is er voor vier jaar budget beschikbaar (2017: € 100.000,-, 2018; € 140.000,-, 2019: € 160.000,-, 2020: € 160.000,-). Echter, we weten dat het werk om in 2030 energieneutraal te zijn dan zeker nog niet is afgerond. Het is dan ook aan te bevelen om het jaarlijkse budget met 4 jaar te verlengen. Daarnaast is extra ambtelijke capaciteit nodig om de projecten verder te ontwikkelen en uit te kunnen voeren. Nu is er 0,6 fte beschikbaar, een minimaal vereisten is om dit structureel uit te breiden met 1 fte (dus in totaal 1,6 fte). De inzet in de warmtetransitie is nog redelijk nieuw en nog onvoldoende is duidelijk hoeveel budget en capaciteit hiervoor nodig is, maar dat dit grote inzet van de gemeente vraagt is al wel duidelijk. In een later stadium zal dit onderwerp dan ook terugkomen.

Het benoemen van de benodigde financiën en tijd bij de verschillende projecten is nog niet zo eenvoudig, ook omdat veel informatie nog niet bekend is. In de uitvoeringsagenda is daarom in sommige gevallen met aannames gewerkt. Ook zal in veel gevallen nog nader onderzoek gedaan moeten worden. De uitvoeringsagenda is een werkdocument. Projecten en werkzaamheden zullen worden afgerond en er zullen nieuw initiatieven aan worden toegevoegd. De bedoeling is dan ook deze agenda regelmatig te updaten. Voorgesteld wordt om dit iedere twee jaar te doen. Hierbij komt dan ook een nieuw inzicht in tijd en middelen.

Gemeentelijke organisatie

“

Ja, het is ambitieus wat we willen, maar als we er met z'n allen – burgers, bedrijven en gemeente - de schouders onder zetten, is het haalbaar. Dit onderwerp raakt ons allemaal.

”

Oscar van Leeuwen (Wethouder Gemeente Montferland)

A. Gemeentelijke organisatie

Project	Wat	Wie	Wanneer	€	CO ₂	Effect draagvlak	Effect termijn
				Uren			
1. Energieneutraal gemeentehuis	Een energiescan maakt duidelijk welke maatregelen nog mogelijk zijn om het gemeentehuis nóg zuiniger te maken of zelfs energieneutraal.	Cluster Vastgoed	Start 2019, oplevering 2020	€ 2.500,- (energiescan) 20 uur	+	++	Kort
2. Duurzame inkoop energie	Zeven gemeenten kopen per 1 januari 2018 groene stroom in bij de AGEM, duurzaam opgewekt in de regio Achterhoek. Naast stroom wordt de gasbehoefte mogelijk betrokken middels groengas, liefst uit de streek.	Cluster Inkoop	2018–2022		++	+	
3. Energieneutrale gemeentelijke gebouwen	Middels verdergaande besparingsmaatregelen en duurzame energie worden de gemeentewerf en andere gemeentelijke gebouwen energieneutraal gemaakt. In de onderhoudsplannen (MJOP) wordt rekening gehouden met energie-maatregelen. Ook wordt bekeken of er op de gebouwen ruimte is om zonnepanelen te plaatsen.	Cluster Vastgoed	2020–2022	€ 15.000, energiebesparings- en zonne- energieonderzoek	+	+	Middel
4. Energiesprong openbare verlichting	De gemeente vervangt alle bestaande openbare verlichting door de zuinigste ledverlichting op het moment dat vervanging aan de orde is. Uiterlijk in 2030 moet alle verlichting zijn vervangen door energiezuinige verlichting. Waar mogelijk werkt de gemeente met dimbare of dynamische verlichting. Daarnaast onderzoekt de gemeente of er minder verlicht kan	Afd. Openbare Werken	2018–2030	€192.933,- per jaar vervangen LED p.m. onderzoeken nieuwe concepten	+	++	Middel

	worden en welke nieuwe concepten kunnen worden ingezet ter reductie van openbare verlichting (lichtgevende of reflecterende belijning). Hiertoe wordt in 2018 een nieuw beleidsplan opgesteld.						
5. Aanlichting gebouwen	Met alle beheerders van gemeentelijke gebouwen en monumenten worden afspraken gemaakt om de aanlichting van gebouwen en monumenten 's nachts uit te schakelen.	Cluster Vastgoed	2019	12 uur	+	++	Kort
6. Pompen en gemalen	Onderzocht wordt of pompen en gemalen in gemeentelijk beheer geoptimaliseerd kunnen worden, weerstanden in de opvoerhoogte kunnen worden geminimaliseerd, waterinlaten kunnen worden beperkt en of efficiëntere HR-pompen en slimme software soelaas kunnen bieden in de zoektocht naar verdere energiebesparing. Zo nodig dienen de pompen versneld te worden vervangen door zuiniger modellen.	Afd. Openbare werken	2020-2022	€ 8.000,-	+ 20 tot 60%	0	Middel
7. Uurtje Duurzaam	De gemeente organiseert periodiek thematafels om medewerkers van diverse afdelingen bij te praten, te informeren en inspireren op het gebied van energie en klimaat. Incidenteel kan hiervoor een externe spreker worden uitgenodigd.	Cluster Duurzaamheid	2019-2022	€ 1.000,- 40 uur	0	++	Kort

8. Monitoring	Jaarlijks houdt de gemeente bij wat de voortgang van de lokale uitvoeringsagenda is. Liggen we op koers, of moet er een tandje bij? Met de Achterhoekse gemeenten wordt om de twee jaar een uitgebreide monitoring gevoerd.	Cluster Duurzaamheid	2018-2022	€ 3.000 in 2 jaar 20 uur	0	+	Kort - lang
9. Elektrisch rijden	a. Het gemeentelijk wagenpark wordt de komende vier jaar indien (technisch) mogelijk vervangen door elektrische voertuigen. In de 2 ^e helft van 2019 moeten de eerste elektrische voertuigen aangeschaft zijn. b. Laadpalenbeleid: de gemeente stimuleert de komst van meer elektrische laadpalen voor elektrisch vervoer, onder andere door middel van de plaatsing van elektrische laadpalen in de openbare ruimte. E-rijders zonder oplaadmogelijkheid op eigen terrein kunnen laadpaal aanvragen voor openbare parkeerplaats. Daarnaast worden er 3 extra laadpalen geplaatst op strategische plekken. Communicatie moet worden opgestart.	Afd. Openbare werken i.s.m. Cluster Inkoop en Duurzaamheid	a. 2018-2022 b. 2018-2019	a. P.M. b. € 9.500	0 0	+ +	Middel Lang
Totaal				Structureel: €3.000,- per 2 jaar Incidenteel: €229.933,- + p.m.			

Woningvoorraad

Door te investeren in energiezuinige, goed geïsoleerde woningen kan veel energie worden bespaard. Wat je niet gebruikt, hoef je ook niet op te wekken.

Justin Pagden (VerduurSaam Energieloket)

B. Woningvoorraad

Project	Wat	Wie	Wanneer	€ Uren	Effect		
					CO ₂	draagvlak	termijn
Particulier							
1. Verduursaam Energieloket	Continuering van het Energieloket, dat we middels een pluspakket nog dichterbij de mensen gaan brengen: meer (budget voor) communicatie (boven het basispakket), een coördinator collectieve acties zoals 'appeltaartgesprekken', buurtpakketten, duurzame huizenroutes, etc., inzet lokale helden/buurt-ambassadeurs. Ook worden de mogelijkheden verkend van mobiele energieloketten op weekmarkten en bij bibliotheken door het energieloket (Achterhoekbreed).	Regionaal Energieloket	2018-2022	€ 35.000,- (basispakket), € 10.000,- (pluspakket) voor drie collectieve acties	+	++	Kort en lang
2. Duurzaamheidslening	Vanaf 1 mei 2016 kunnen woningeigenaren via de gemeente een duurzaamheidslening aanvragen voor het verduurzamen van hun woning. In totaal is 3 miljoen euro beschikbaar en jaarlijks kost dit € 20.000,- en 50 uur voor uitvoering. Het VerduurSaam Energieloket doet de inhoudelijke toets, SVn beoordeelt de kredietwaardigheid. Mocht budget in 2018 al op zijn, dan wordt voor 2019 opnieuw budget aangevraagd. NB: gemiddelde aanvraag is € 6.000,-.	Regionaal Energieloket	2016-2022	€ 3 miljoen voor leningen € 20.000,- uitvoeringskosten 50 uur jaarlijks	++	++	Kort

3. Collectieve acties buurten ('appeltaartgesprekken')	Gezamenlijke buurtacties zijn zeer effectief om energiebesparingsmaatregelen te treffen én om draagvlak te realiseren voor de totale energieopgave: gezamenlijk offertes aanvragen, buurtaanbiedingen door marktpartijen, mini-energiemarkten, thermografische scans in de buurt, etc.	Cluster Duurzaamheid i.s.m. Regionaal Energieloket	2019-2022	€ 25.000,- 50 uur jaarlijks	+	++	Kort Middel
4. Nieuwbouw is energieneutraal of BENG (Bijna EnergieNeutraal Gebouwd)	Vanaf 2019 altijd het gesprek aangaan met de ontwikkelaar om het streven naar energie nul en duurzaamheid te laten blijken. Bij projecten waar de gemeente grondposities heeft zullen randvoorwaarden worden opgesteld bij de aanbesteding in het algemeen gericht op realisatie energieneutrale bouw.	Afd. Ontwikkeling	2019-2022	50 uur opstart fase	+	0	kort
5. Energiecafés	Twee keer per jaar een energiecafé in de verschillende kernen organiseren om de inwoners mee te nemen in de gemeentelijke en regionale energieambities en om te informeren over de mogelijkheden die men zelf heeft (energie besparen en energie opwekken).	Cluster Duurzaamheid i.s.m. energiecoöperatie Montferland Klimaatneutraal (EMK) en andere partijen	2018-2021	€ 2.500,- per jaar 32 uur	0	++	Kort middel
6. De rol van banken, makelaars en andere financieringsvormen voor duurzame energie	Een uitgebreide inventarisatie van de financieringsmogelijkheden van verduurzaming van woningen, bedrijven, accommodaties, dorpshuizen en duurzame energieprojecten. Deze mogelijkheden worden vervolgens bekend gemaakt aan de doelgroepen.	Cluster Duurzaamheid, mogelijk in AGEM-verband, lokale banken, crowdfundinginstanties, OostNL, Energiefonds en Svn	2019	€ 5.000,-	0	0	Kort

7. Aardgasloze wijk	Opstellen gemeentelijke warmteplan voor de transitie naar aardgasloos. Pilot waarmee gestart wordt is de Bloemenbuurt in Didam.	Woningcorporatie Plavei, Liander	2019-2022	€25.000,-	++	0	Middel
Huursector							
8. Energie Nul in de Prestatieafspraken	In de prestatieafspraken maakt de gemeente samen met woningcorporatie Plavei en de huurdersvereniging afspraken over energiebesparende maatregelen. Het einddoel Energieneutraal 2030 is aangegeven en er worden concrete en ambitieuze afspraken gemaakt over het gemiddelde energielabel in 2020, NOM renovaties, stimulering van energiebewust gedrag bij huurders, het opwekken van duurzame energie en eventueel warmtenetten.	Afd. Ontwikkeling i.s.m. Plavei	2018-2022	20 uur	++	0	Kort
9. Energiebewustwordingscampagne huurders	300 energieboxen (op maat) voor huurders met een smalle beurs, waarbij maatregelen ter plekke worden aangebracht. Uitvoering van de maatregelen door de bestaande Energiecoaches, zo mogelijk samen met studenten MBO-opleiding of stichting Aktief.	Gemeente i.s.m. Plavei (zo mogelijk als onderdeel van prestatie-afspraken)	2019	€ 20.000,-	0	++	Kort
10. Zonnepanelen op huurwoningen	a. De kosten voor de huurder worden voor 10 jaar verrekend in de energierekening. b. I.s.m. energiecoöperatie onderzoekt woningcorporatie Plavei welke daken geschikt zijn voor PV om rendabele businesscases te krijgen. NB: de eerste project postcoderoos loopt al. Ingeschat wordt op nog 1 vergelijkbaar project met Plavei.	a. Plavei i.s.m. energiebedrijf en/of PV-installateur b. Plavei, EMK en AGEM	2019	a. kosten Plavei b.€ 7.500,-	+	+	Middel

11. Aardgasloze wijk	Woningcorporatie Plavei, gemeente en Liander gaan met elkaar een pilotproject uitvoeren om een bestaande woonwijk (Bloemenbuurt, Didam) in de gemeente van het aardgas af te helpen.	Plavei, Afd. Ontwikkeling en Afd. VTH i.s.m. externe partijen (bv provincie, Klimaatverbond)	2018-2021	€ 20.000,-	++	+	Middel, lang
Totaal				Structureel: €67.500,- Incidenteel: €102.500,-			

Bedrijven

“

Stel energieneutraal bouwen verplicht. Laat ondernemers hun dak geschikt maken en beschikbaar stellen voor zonne-energie. De gemeente kan dit als voorwaarde stellen bij de vergunningverlening.

”

Deelnemer energiecafé

C. Bedrijven

Project	Wat	Wie	Wanneer	€ Uren	Effect		
					CO ₂	draagvlak	termijn
1. PV op bedrijfsdaken	<p>1a. Het stimuleren en faciliteren van PV op daken van bedrijven met minstens 500 m² dak.</p> <p>1b. Daarnaast gaat de gemeente – waar het gemeentelijke grondexploitatie betreft - verplichtend PV voorschrijven op geschikte daken</p> <p>1c. Overige bedrijven worden ook gestimuleerd om bedrijfsdaken te voorzien van PV.</p>	Gemeente i.s.m. AGEM, ondernemersverenigingen en het overige Montferlandse bedrijfsleven	1a. 2018-2019 1b. en 1c. 2019, 2020	Maximaal € 40.000,- (mits alle partijen meedoen)	++	+	Middel
2. Handhavingsproject	Het stimuleren (middels het laten zien van goede voorbeelden uit de regio) en zo nodig verplichtend opleggen van energiebesparingsmaatregelen die zich binnen 5 jaar terugverdienen aan bedrijven (Activiteitenbesluit). Mogelijk icm In combinatie hiermee de DOE-scan in Achterhoekbreed verband of icm De Groene Alliantie.	Omgevingsdienst ODA, gemeente, Groene Alliantie, Regio Aanpak Achterhoek en provincie	2019 -2022	n.t.b.	++	0	Kort
3. Montferlandse Energie Green Deal	Een convenant van gemeente met Montferlandse koploperbedrijven die afspreken om samen de uitdaging aan te gaan om in 2030 energieneutraal te zijn. Gemeente is initiërend, faciliterend, communicerend en ondersteunend. Speerpunten: kwartaalontbijten, gezamenlijke barometer met een ijkpunt in 2023.	Cluster Duurzaamheid i.s.m. bedrijfscontactfunctionaris, bestuurder duurzaamheid en lokale koplopers	2019	€ 20.000,-	+	++	Kort - Lang

Totaal				Structureel: geen Incidenteel: € 60.000,- + p.m.			
--------	--	--	--	---	--	--	--

A photograph of two men in a meeting. The man on the left is older, with grey hair and glasses, wearing a white shirt. The man on the right is younger, balding, wearing a grey and blue striped sweater, with his arms crossed. They are looking at a large map on a wall. The map has several yellow sticky notes pinned to it. The text 'Scholen, Sportaccommodaties en dorpshuizen' is overlaid on the right side of the image.

Scholen, Sportaccommodaties en dorpshuizen

“

We zetten samen kleine energieprojecten op. Bijvoorbeeld door zonnepanelen op de daken van de woningcorporatie te plaatsen. Als je zelf geen geschikt dak hebt voor zonnecellen, kun je zo toch investeren in duurzame energie, in ruil voor een lagere energierekening.

”

Robin Sommers Energiecoöperatie Montferland Klimaatneutraal

D. Scholen, sportaccommodaties, dorpshuizen e.a.

Project	Wat	Wie	Wanneer	€	Effect		
					CO ₂	Draagvlak	Termijn
1. Energieneutrale verenigingen – Eigen gebouwen	Waar het gemeentelijk vastgoed betreft zie project 1 onder Gemeentelijke organisatie						
2. Energieneutrale verenigingen - zelfstandig	Waar de gemeente geen eigenaar is, worden de verenigingen middels een energiecampagne én de stimuleringsregeling non-profit gestimuleerd om mee te doen. Een aantal verenigingen krijgen een gratis energiescan en begeleidingstraject aangeboden. In dit traject worden zowel ingrijpende maatregelen als gedragsmaatregelen uitgevoerd.	Cluster Duurzaamheid i.s.m. Afd. Ontwikkeling (Sport & Welzijn)	2018-2020	€ 20.000,-	+	++	Kort Middel
3. Klimaatproject scholen	Een educatieproject gecombineerd met concrete energiemaatregelen (bijv. postcoderoosproject) op deelnemende scholen ter vergroting bewustwording leerlingen.	Cluster Duurzaamheid, Energiecoöperatie, eventueel met Verduursaam Energieloket	2019-2021	€ 12.500,-	0	++	Middel
4. Stimuleringsregeling non-profit	Een lening voor verenigingen om energiebesparingsmaatregelen of duurzame energie te realiseren.	Cluster Duurzaamheid	2018	€ 250.000,- (als onderdeel van het gezamenlijke budget duurzaamheidslening)	+	++	Kort

				Uitvoeringskosten zijn ook onderdeel van de duurzaamheidslening.			
Totaal				Structureel: geen Incidenteel: € 32.500,-			

Duurzame energie

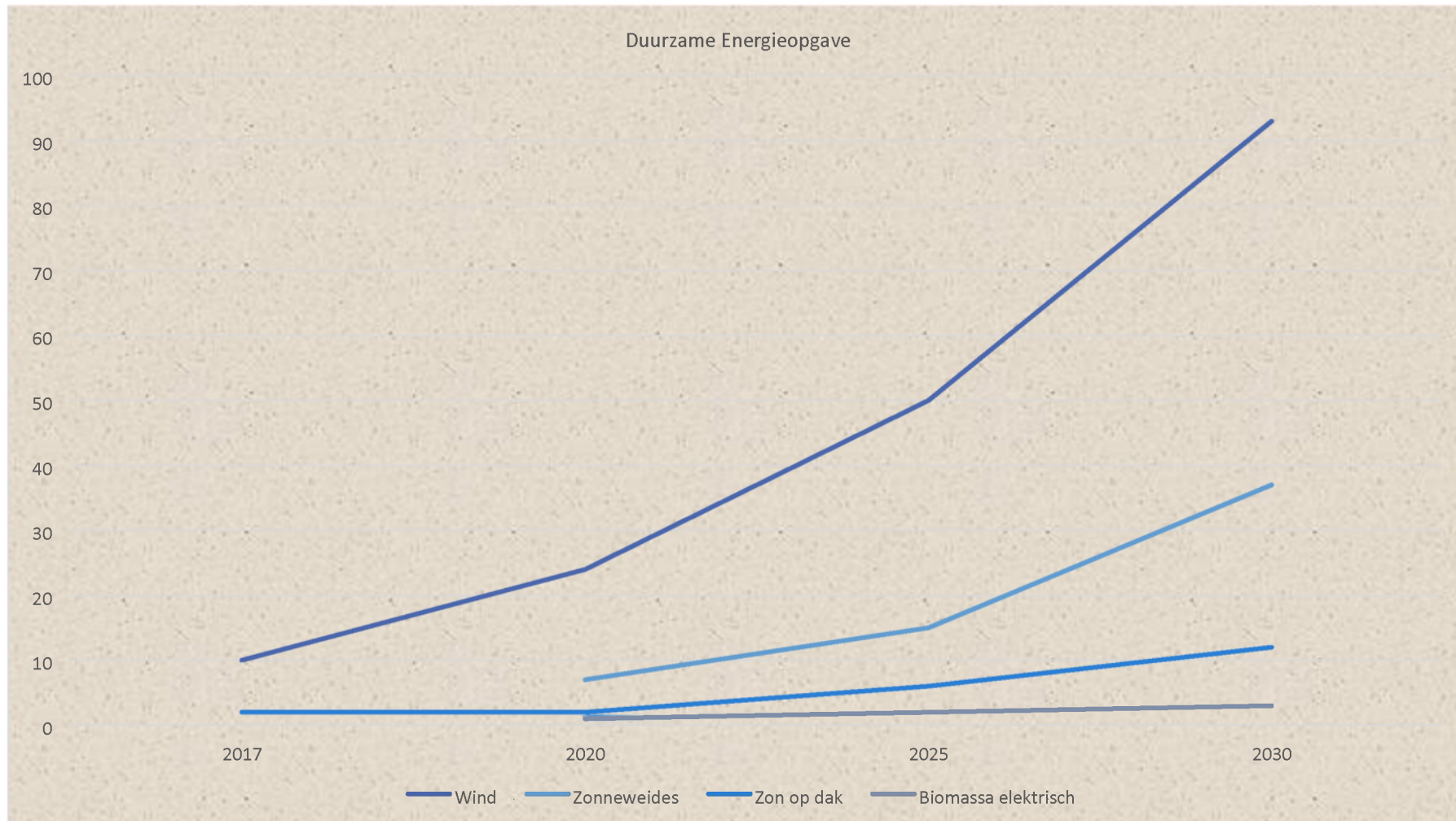
“

Laat omwonenden en anderen meedenken over de plannen en laat ze meeprofitieren van de opbrengsten. Geef, net als bij windparken op zee, windaandelen uit.

”

Deelnemer energiecafé

E. Duurzame energie

1. Zon

Project	Wat	Wie	Wanneer	€ Uren	Effect		
					CO ₂	Draagvlak	Termijn
1. Asbest eraf, zon erop!	Een zonnepanelenproject om agrarische asbestdaken te vervangen door zonnedaken. Zo mogelijk in postcodeeroosverband, in het kader van de rood voor groenregeling, of in combinatie met 'Zon op Erf' (SDE).	AGEM, LTO, provincie e.a. Gemeentelijke rol: faciliteren, bij elkaar brengen partijen.	2020-2022	€25.000,- 50 uur	+	+	Middel
2. Project zonneakkers	Op meerdere locaties, zoals op braakliggende terreinen, (voormalige) landbouw-gronden of op het talud langs de A18 van RWS, worden zonneakkers gerealiseerd. Afhankelijk van de ruimtelijke mogelijkheden worden dit kleine (1 á 2 MW) of grote zonneakkers. Realisatie gebeurt via postcodeeroos- of SDE+-projecten die deels door crowdfunding worden gefinancierd.	Cluster Duurzaamheid en afd. Ontwikkeling	2020-2022	€25.000,- 50 uur	++	+	Middel
3. Zonnepoorten	Een of meer icoonprojecten met zonnepanelen (bijvoorbeeld in de vorm van een poort) bij de entree van de gemeente, om de energie-ambities van de gemeente duidelijk neer te zetten.	Cluster Duurzaamheid, Afd. Ontwikkeling (Economische Zaken)	2020	€15.000,- + cofinanciering 50 uur	0	+++	middel
4. Postcodeeroos-project	I.s.m. de energiecoöperatie worden kansrijke locaties onderzocht en benaderd om duurzame energieprojecten te realiseren op scholen, dorpshuizen, verenigingsgebouwen of bedrijven.	Cluster Duurzaamheid i.s.m. energiecoöperatie	2018-2022	€7.500,- per project (2 projecten ingeschat) 50 uur per project	+	++	Middel

	Ingeschat wordt nog maximaal 2 projecten tot 2022.						
Totaal				Structureel: geen Incidenteel: € 80.000,-			

2. Wind

Project	Wat	Wie	Wanneer	€ Uren	Effect		
1. Kansrijke locaties windmolens in Montferland	Gebruikmakend van het ruimtelijk afwegingskader wordt een onderzoek uitgevoerd naar geschikte en kansrijke locaties voor windmolens langs infrastructuur of op bedrijventerreinen. Dit wordt waarschijnlijk in regio verband uitgevoerd.	Afdeling Ontwikkeling, cluster Duurzaamheid, AGEM, Energiecoöperatie, dorpsraden, ondernemersverenigingen, e.a.	2019-2020	p.m. 50 uur	0	+	Middel
Totaal				Structureel: geen Incidenteel: p.m.			

3. Overig

Project	Wat	Wie	Wanneer	€ Uren	Effect		
					CO ₂	draagvlak	termijn
1. Ruimtelijk afwegingskader	De gemeente wil initiatieven voor duurzame energie goed faciliteren. Het opwekken van duurzame energie heeft echter ruimtelijke gevolgen. Om hier een goede balans in te vinden is een ruimtelijk afwegingskader nodig. Dit kader moet houvast bieden aan initiatieven om lokaal duurzame energie op te wekken, die momenteel niet passen binnen het geldend bestemmingsplan.	Cluster Duurzaamheid i.s.m. Afdeling Ontwikkeling	2018-2019	€30.000,- 400 uur (mede voor organisatie discussieavonden, participatietrajecten)	0	+	Kort
2. Biomassa-onderzoeken	Onderzoek naar de mogelijkheden voor biovergisting en wijkverwarming	Cluster duurzaamheid i.s.m. AGEM en AGroGas	2020-2022	n.t.b.	+	0	Middel
3. Faciliterings- en stimuleringsmogelijkheden gemeente	Welke mogelijkheden heeft én neemt de gemeente om duurzame energie binnen de gemeentegrenzen mogelijk te maken? Meerdere opties, zoals legesteruggave (zoals gemeente Bronckhorst) of -korting, WOZ-belemmeringen, verplichtingen, Combinaties met blijversleningen en subsidies worden meegenomen.	Cluster Duurzaamheid i.s.m. Cluster Financiën en Juridische Zaken.	2019	n.t.b.	+	+	Middel
4. Gebruik industriële restwarmte	Onderzoek naar mogelijkheden gebruik energie en warmte van de AVR en overige industrie.	Cluster Duurzaamheid, AGEM, provincie, bedrijven.	2019-2020	n.t.b.	0	+	Middel

5. Onderzoek energie uit de bodem	Onderzoek naar geschikte locaties binnen de gemeente voor WKO of geothermie.	AGEM	2020	€ 10.000,-	0	++	Kort
6. Energiefonds	Fonds om in de ontwikkelingsfase duurzame energieprojecten financieel te ondersteunen met het doel dat er een haalbare businesscase komt. Onderzoek naar dit fonds ligt er. Concrete uitwerking loopt.	Cluster Duurzaamheid i.s.m. Cluster Financiën	Besluitvorming 2018 Start 2019	€ 1,2 miljoen Uitvoeringskosten €20.000,- per jaar. Oprichtingskosten afhankelijk van aantal deelnemende gemeenten. Geschat op €5.000,-	0	+	Kort
Totaal				Structureel: €20.000,- Incidenteel: €45.000 + p.m.			

Colofon

Deze Uitvoeringsagenda Energieneutraal Montferland 2018-2022 is gemaakt in opdracht van Marije Schulten, Gemeente Montferland

Samenstelling en redactie:

Arthur Hofstad (Hofstad Advies) en Christine Wevers (WVRS communiceert)

November 2018

